

Exposé över reumatiska sjukdomar

**Mats Dehlin, överläkare reumatologi
Sahlgrenska Universitetssjukhuset**

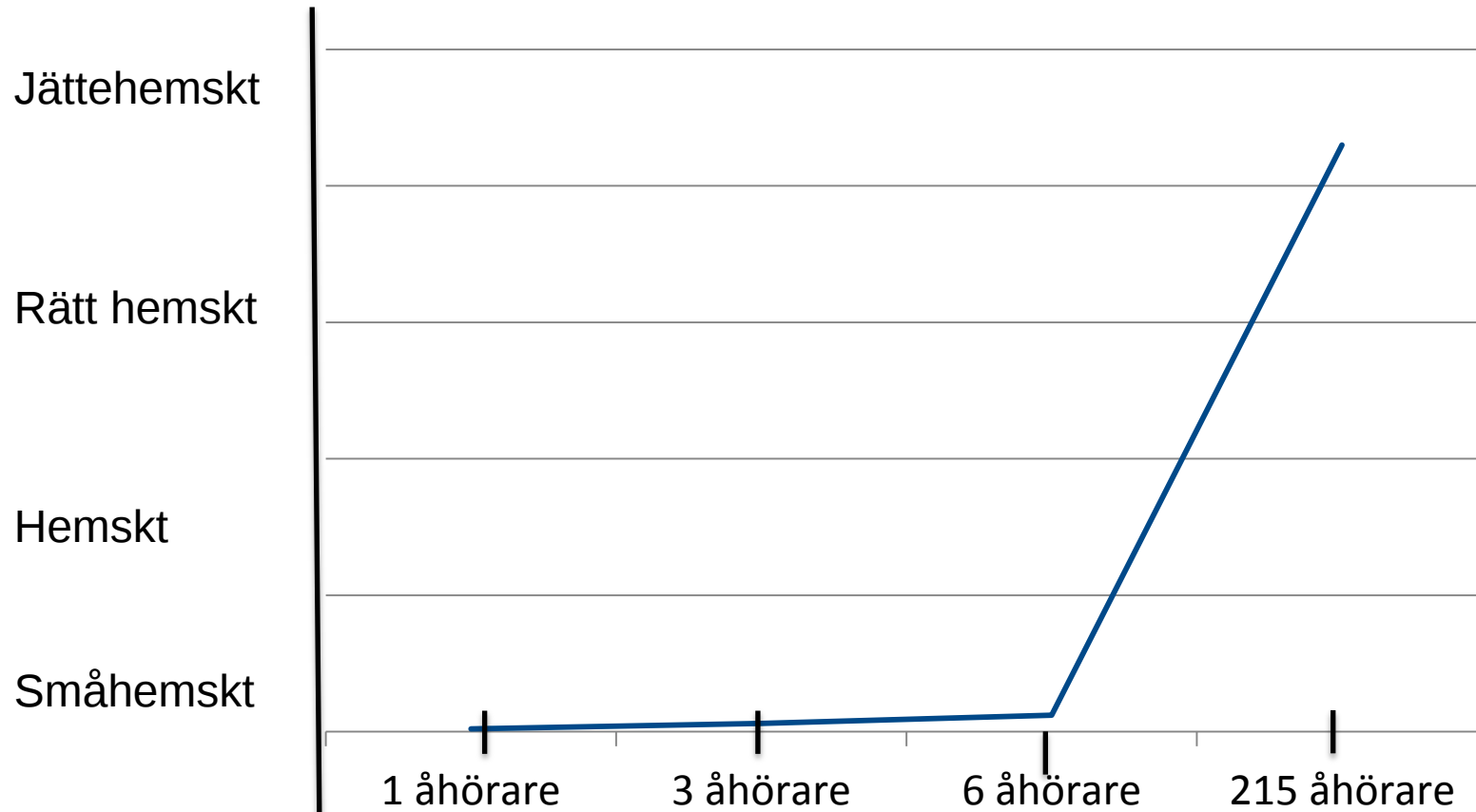
Exposé över reumatiska sjukdomar

Vad ska vi diskutera?

- Vad är reumatism, autoimmuna sjukdomar?
- Ledgångsreumatism, reumatoid artrit (RA) – en svår sjukdom som gillar mogna kvinnor
- Spondartrit, Bechterews sjukdom, Ankyloserande spondylit (AS) – en stel sjukdom som gillar omogna män
- Varför är det så mycket bättre att få en reumatisk sjukdom 2015 än 1985?
- Sådant som inte är så vanligt...
- Och sånt som är riktigt vanligt...

F40.0 - scenskräck

- När blir det jobbigt?

Fredag den 13:e

W58.03XA

- Crushed by a alligator - picture

13

- När blir det jobbigt?
- Fredag den 13:e
- Kapitel 13 i Diagnosboken!!!

Det är skillnad på publik...

- Bild på påven

Och publik...

Vad har dessa tre gemensamt?

Kim Kardashian
Fotomodell
TV-personlighet

John F Kennedy
F d president

Toni Braxton
Sångerska

Reumatiska = autoimmuna sjukdomar!

- Vårt immunsystem skall skydda oss mot utifrån kommande faror såsom bakterier och virus

Ibland överreagerar immunsystemet, till exempel allergi!

- Vårt immunsystem skall skydda oss mot utifrån kommande faror såsom bakterier och virus
- Immunsystemet uppfattar något snällt som en farlig inkräktare – till exempel björkpollen

Ibland tar immunsystemet fel, upplever kroppsegna vävnader som främmande inkräktare – autoimmun sjukdom!

- Ger upphov till inflammation och varierande grad av förstörelse

Av misstag dömer Roy hela jorden till utplåning, då han i ett försök att vara vänlig, tar deras ledare i huvudet och skakar intensivt

Reumatologi – autoimmuna sjukdomar

- Ger upphov till inflammation

Rubor

Tumor

Dolor

Calor

- Kan drabba alla vävnader i kroppen men har en viss förkärlek för leder – artrit (M13) = inflammation i led!

Ledgångsreumatism, reumatoid artrit (RA) (M05 / M06) – en svår sjukdom som gillar mogna kvinnor (N95.1)

- 0,5-1% av befolkning i Europa och Nordamerika, 0,2-0,3 i Asien, upp till 5% i indianbefolkning i Nordamerika
- 3 x kvinnor

Incidens, utbredning

- Påvisas i skelettfynd i Nordamerika flera tusen år tillbaka men inte i Europa och Nordafrika - första fallbeskrivning på 1600-talet och då även i konsten

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Inflammationen ger upphov till förstörelse av brosk och skelett – på röntgen ser man så kallade usurer, man utvecklar erosiv RA (M05.8)

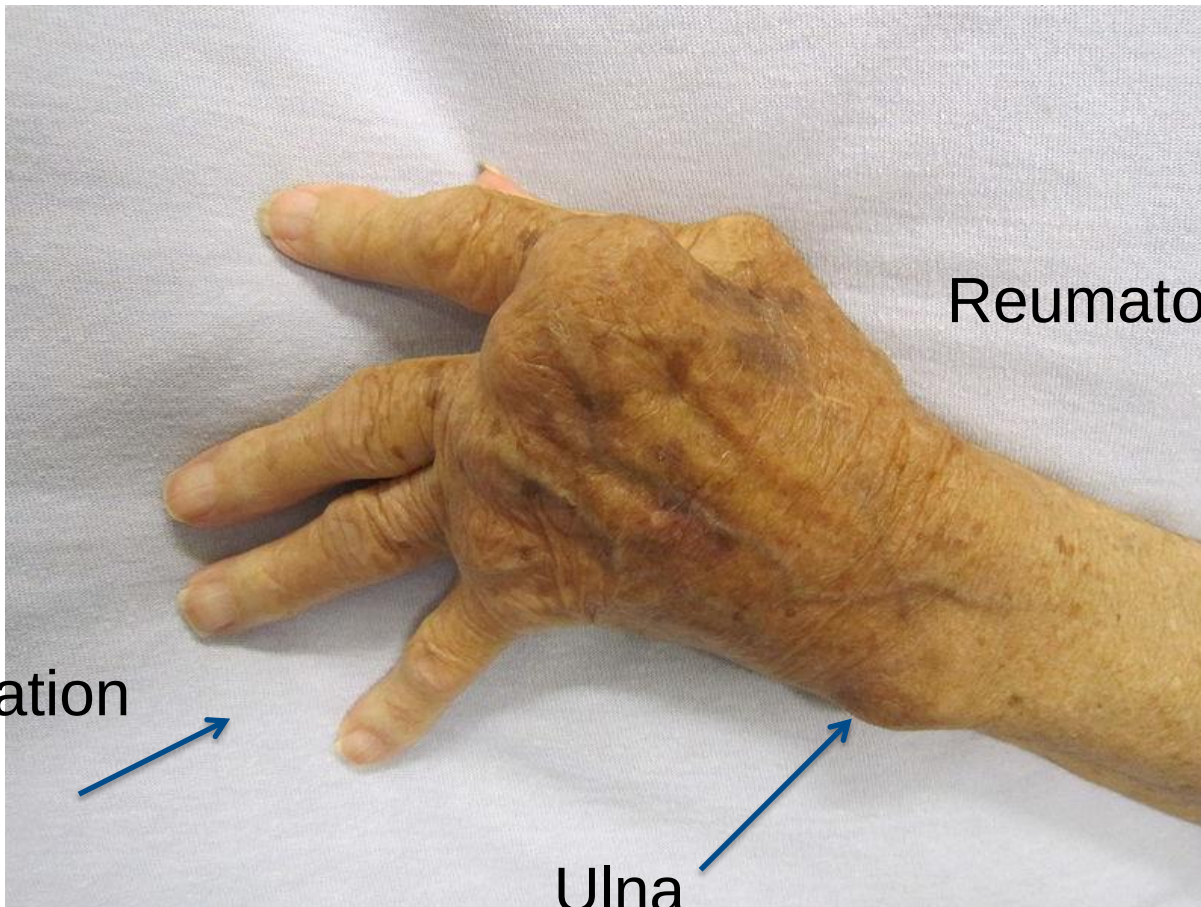
Kännetecken RA

- Ledvärk + ledsvullnad
- Perifer, symmetrisk
- Polyartrit
- Uttalad morgonstelhet
- Trötthet
- Feber
- Viktnedgång
- Förhöjd SR, CRP

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Kännetecken RA, händer

Reumatoid artrit

Ulnardeviation

Ulna

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Kännetecken RA, reumatiska noduli M06.3

En kändis med RA

Auguste
Renoir,
(1841-1919)

Bal du Moulin de la Galette (1876), typiskt
impressionistisk ögonblicksbild av livet

**Renoir insjuknar troligen 1892, vid 50 års ålder.
Här på en båttur på Seine 1896.**

**Renoir försämrades betydligt fram till 1903 då detta kort togs –
kunde dock fortsatt måla och rulla sina egna cigaretter**

Från 1912 blev Renoir rullstolsbunden

Boonen A et al. BMJ 1997;315:1704-1708

Renoir fortsatte dock att måla och rulla sina cigaretter fram till sin död 1919. Hade då producerat 400 målningar under sin sjukdomspersiod. Fotot taget i Cagnes-sur-Mer, 1915.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

Behandling

- Guld
- Bra effektiv behandling introduceras först på 1990-talet!
Methotrexate och därefter biologiska läkemedel!
- Slå hårt, tidigt

Spondartrit, Bechterews sjukdom, Ankyloserande spondylit (AS) (M45) – en sjukdom med många namn som gillar omogna män (diagnoskod?) och ger värk och stelhet

Ankyloserande spondylit (AS) (M45) – en kronisk, inflammatorisk ryggsjukdom

- Värk och tilltagande stelhet i rygg och bröstorg
- Bättre på rörelse och sämre i stillhet
- Trötthet p g a sömnstörande värk och inflammation
- Är en livslång skovvis förlöpande sjukdom
- Kan drabba ögon – irit (H20)

Ankyloserande spondylit, kallades tidigare Morbus Bechterew

- **Dr Vladimir Bechterev (1857 – 1927)**, försvann några dagar efter att ha diagnosticerat paranoia (F22) på Josef Stalin 1927

Vad händer?

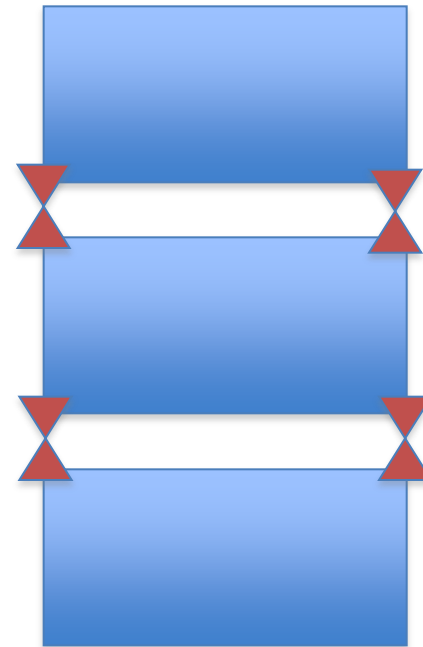
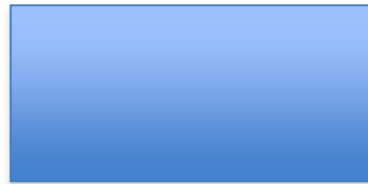
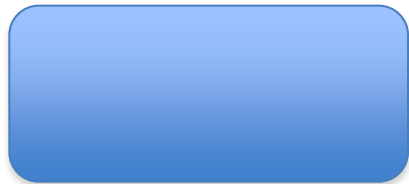
- Inflammation i rygg och bröstkorg ger minskad rörlighet
- Risk för förbening av ryggraden – inflammation ger upphov till förkalkning

Ryggekota

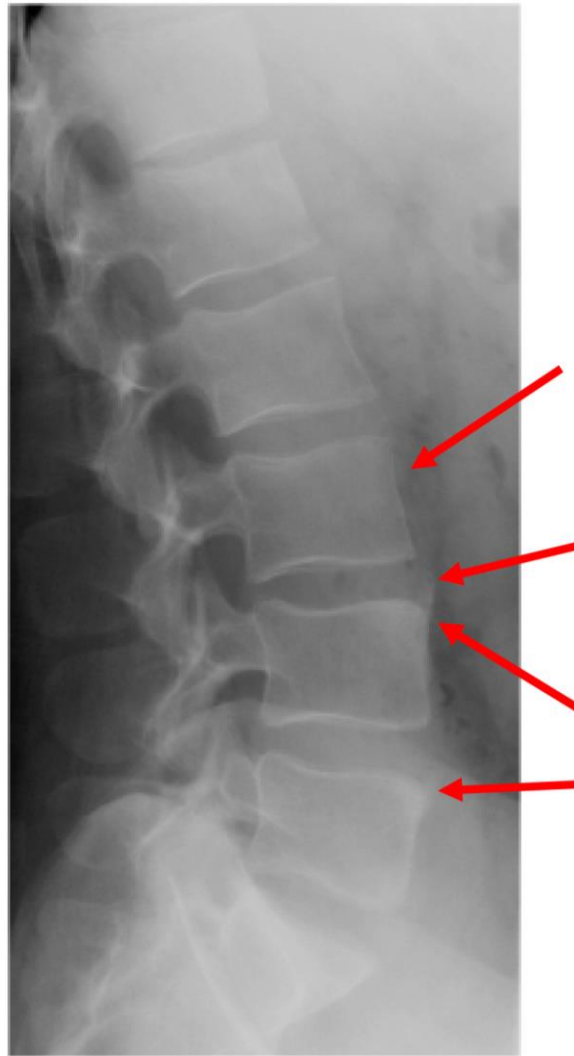
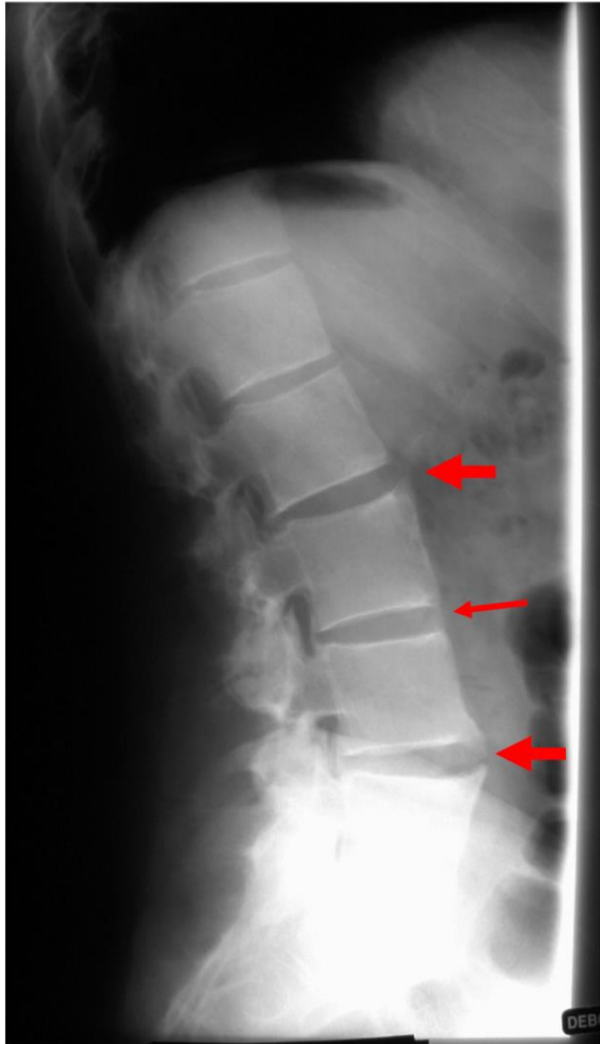

Fyrkantkota

Sammanväxning

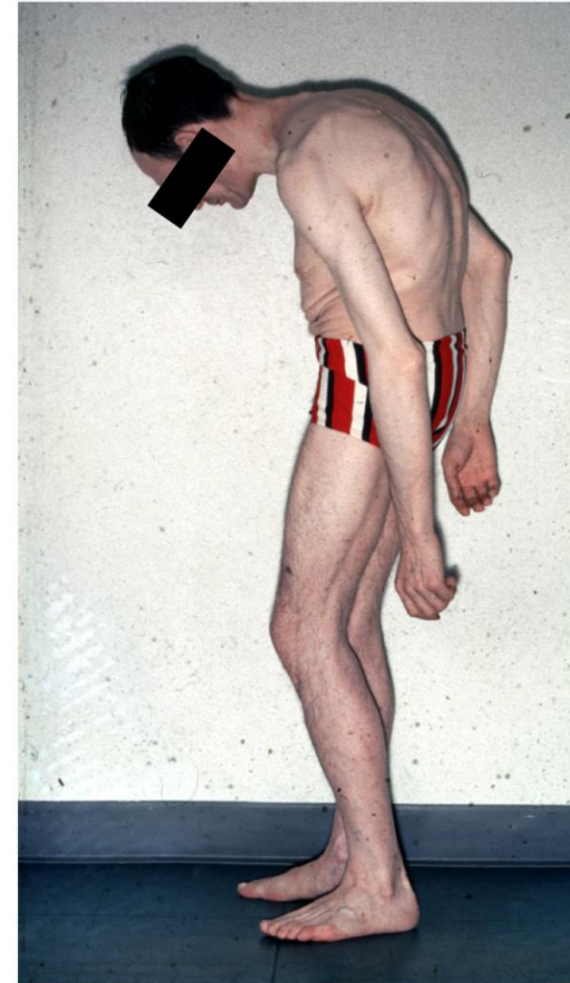
Ryggkotorna blir fyrkantiga, utvecklar bennabbar i hörnen och växer samman

Sjukdomen startar i sacroiliacalederna och sprider sig uppåt kotpelaren

Lordosen i ländrygg försvinner, utvecklas kyfos i bröstrygg och halsryggen stelnar

Brittisk fallskärmsjägare som diagnosticeras 1947 med AS

Viktigt med tidig diagnos för att kunna stoppa förbeningsprocessen i ryggen!

Medeltid till diagnos i Sverige idag – 8 år

En kändis med Bechterews sjukdom – Ramses den store 1200 f Kr

Ramses den store – Konungarnas dal – man finner hans mumie i slutet på 1800-talet

En kändis med Bechterews sjukdom – Ramses den store 1200 f Kr

Ramses den store - farao vid 24 års ålder, regerade i 4 år (1279 fKr - 1213 fKr), blev 90 år gammal.

Ofta betraktats som den farao som förekommer i Gamla testamentet - den som höll Moses och hans folk i fångenskap

En kändis med Bechterews sjukdom – Ramses den store 1200 f Kr

Ramses den store ~ man noterade att nacken hade brutits för att få ned honom i sarkofagen

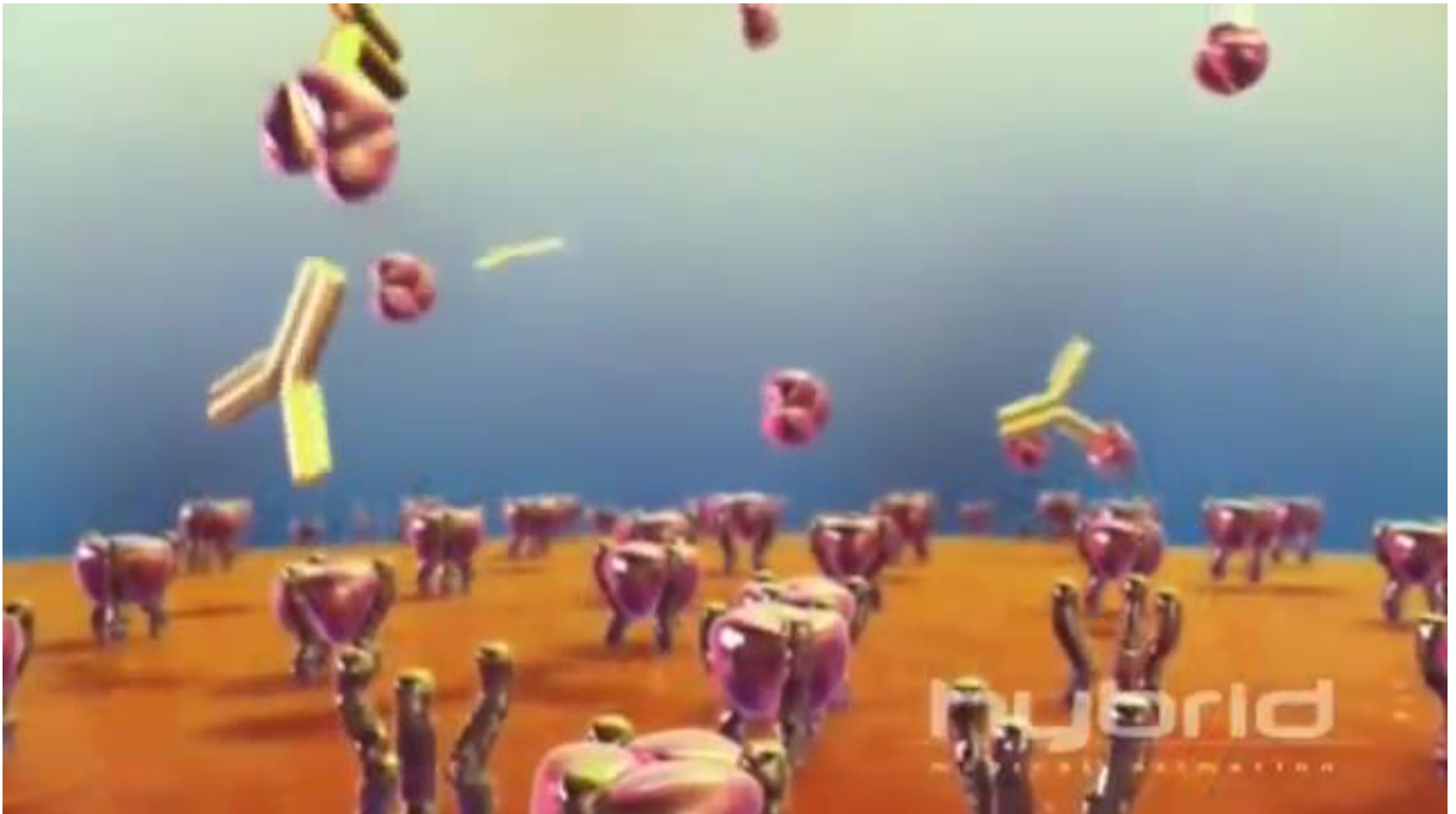
En kändis med Bechterews sjukdom – Ramses den store 1200 f Kr

Ramses den store – håller till på museum i Kairo – får svamp på
1970-talet (B37.8C) – åker till London för behandling
Röntgas – misstanke om inflammatorisk ryggsjukdom!
Tid till diagnos: 1259 f Kr + 1979 = 3238 år!

**Varför är det så mycket bättre att få
en reumatisk sjukdom 2015 än 1985?**

Mats o Irene jobbade inte på reumatologen?

På 1990-talet introduceras de biologiska läkemedlen – till exempel TNF-alfa hämmare – målsökande blockerare av viktigt proteiner i den inflammatoriska reaktionen

Sånt som inte är så vanligt...

- Reumatiska systemsjukdomar
- Progressiv systemisk skleros (M34) –
- Raynauds fenomen (I73),
- calcinos L94,
- sklerodaktyli (L94.3)

Och sånt som är riktigt vanligt...

- Psoriasis (L40) – typiskt hudutslag
- Psoriasisartrit (M07.3 / L40) – korvtå
- Artros (M15 – M19)
- Gikt (M10 + M14)
- Gikt m tofi